

DISCURS D'INAUGURACIÓ DEL CURS ACADÈMIC 2021-22

pronunciat per la rectora **María José Figueras**

- Honorable Senyora **Gemma Geis**, consellera de Recerca i Universitats de la Generalitat de Catalunya
- Il·lustríssim Senyor **Pau Ricomà**, alcalde de Tarragona
- Senyor **Joan Enric Carreres**, vicepresident del Consell Social
- Senyora **Laura Roman**, secretària general de la Universitat Rovira i Virgili,
- Senyor **Urbano Lorenzo**, catedràtic de Metodologia de les Ciències del Comportament, del Departament de Psicologia de la URV,
- Senyor **Josep Maria Bricall**, exrector de la Universitat de Barcelona, i Senyors **Joan Martí** i **Francesc Xavier Grau**, exrectors de la Universitat Rovira i Virgili
- Senyora **Joana Noguera**, darrera presidenta de la Divisió VII dels centres universitaris de Tarragona
- Magnífic Senyor **Joan Guàrdia**, rector de la Universitat de Barcelona
- Il·lustres senyors diputats, altres autoritats i membres d'altres universitats
- Benvolgudes i benvolguts membres de la comunitat universitària, companyes i companys

Permetin-me que comenci aquestes paraules adreçant-me, en primer lloc, al doctor **Urbano Lorenzo** per la seva interessant lliçó inaugural sobre com la COVID-19 ha evidenciat la importància de la salut psicològica.

Estic d'acord en el que ha dit el doctor Lorenzo que la COVID, al marge de ser una crisi sanitària de primer ordre, també ha estat un repte per a les nostres capacitats intel·lectuals, personals i socials.

Diumenge passat es va celebrar el Dia Mundial de la Salut Mental, una efemèride que fins ara havia passat desapercebuda en el calendari internacional de jornades assenyalades, però que ara sembla que ha agafat més rellevància. Sense anar més lluny, el cap del servei de l'**Àrea Comunitària Infantil i Juvenil de l'Institut Pere Mata**, el doctor **Jordi Peris**, parlava fa uns dies, en un reportatge publicat en un diari

local, dels **greus perjudicis que la pandèmia ha provocat en la salut psicològica de la població** en general, i en els joves en particular, **tot alertant que les consultes havien augmentat considerablement** (alguns experts les xifren en un 30%) **i que s'havien multiplicat els trastorns de conducta alimentària, ansietat, depressions i, fins i tot, les autolesions i conductes suïcides.** Per desgràcia, la nostra comunitat també s'ha vist colpida amb la pèrdua de PDI, PAS o familiars de treballadors, malgrat haver establert una Unitat de Suport Psicològic liderada per experts de la nostra institució.

Diferents experts coincideixen a advertir que **el malestar emocional i de trastorns durarà anys**, i avancen que aquesta mancança **no se soluciona d'un dia per l'altre, ni tan sols amb inversions milionàries.** Això evidencia com d'important és la recerca en aquest camp.

Així doncs, fins que no tinguem més perspectiva i sapiguem del cert què ens ha portat fins aquí, i com hem reaccionat davant aquesta pandèmia mundial, avaluant els encerts i els errors, no podrem culminar l'aprenentatge a què ens ha sotmès la COVID-19.

No cal dir que les actuacions de l'equip de govern de la URV durant la pandèmia han estat motivades, en primer lloc, per mirar de vetllar per la seguretat de tothom, tot garantint el bon funcionament de la Universitat. Amb tot, **demano disculpes, ara i aquí, si en algun moment aquesta rectora o aquest equip no hem sabut estar a l'alçada de la situació.**

També vull agrair a la consellera de Recerca i Universitats la seva presència avui aquí, les seves paraules i els reptes plantejats. És la segona vegada que la **consellera Geis** ens visita per conèixer de més a prop la realitat de la nostra institució, i he de reconèixer que **és una consellera molt pròxima, empàtica i coneixedora de la realitat acadèmica, amb importants projectes que compartim per millorar la situació de la universitat catalana.**

Vull agrair també la presència i les paraules de l'alcalde de Tarragona, **Pau Ricomà**, amb qui ens uneixen moltes complicitats i amb qui continuarem teixint aliances entre les dues institucions per millorar la qualitat de vida de les persones i del medi ambient de la nostra ciutat, del nostre territori i del nostre país.

Igualment, he d'agrair també les paraules del vicepresident del Consell Social, **Joan Enric Carreres**.

Per tancar aquest capítol d'agraïments, em fa especial il·lusió poder comptar, avui aquí, amb la presència de l'exrector de la Universitat de Barcelona entre els anys 1986 i 1994, el doctor **Josep Maria Bricall**; de la doctora **Joana Noguera**, companya i amiga, que va ser la darrera presidenta de la Divisió VII de la UB a Tarragona, i del rector de la Rovira i Virgili en el moment de la seva creació, el doctor **Joan Martí**.

La presència de tots ells avui al campus Catalunya obeeix a un mateix motiu: aquest curs acadèmic celebrem els 30 anys de la creació de la Universitat Rovira i Virgili i el 50 aniversari de la recuperació dels estudis universitaris a la ciutat de Tarragona.

Per cert, permeteu-me que felicitï també les **universitats de Girona i Lleida**, que com nosaltres commemoren enguany els primers 30 anys de vida. L'enhorabona i per molts anys!

La tradició universitària a Tarragona ve de lluny, concretament del 1572, quan el cardenal Gaspar Cervantes va instituir l'Estudi General de Tarragona amb estudis de Teologia, Filosofia i Arts. Però es va interrompre l'any 1714.

Els estudis universitaris es van recuperar de nou el 1971 amb la creació de la delegació d'alguns estudis de la Universitat de Barcelona, que es van anar ampliant amb els anys i van esdevenir, primer, la Divisió VII de la Universitat de Barcelona i finalment van donar lloc a la creació de la URV l'any 1991.

Del 1991 ençà la URV no ha parat de créixer i s'ha convertit en **una institució vertebradora i dinamitzadora del Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre i el Baix Penedès**. Avui **som motor de formació, recerca i transferència de coneixement i generador de riquesa al conjunt del territori i el país**.

De fet, aquest continua sent un dels grans objectius que ens marquem com a institució i una de les nostres raons de ser: **dotar el territori i el país d'una estructura de coneixement amb prestigi internacional que contribueixi a avançar cap a una societat més justa i lliure mitjançant la formació, la recerca, la cultura i el progrés**.

Dos bons exemples d'aquest lideratge territorial relacionat amb el coneixement són que la URV ha **esdevingut el centre neuràlgic de l'Àrea 5G del Camp de Tarragona, que fomenta la innovació digital als sectors turístic, indústria 4.0, ciutats intel·ligents i portuari**; i el lideratge de la URV **del projecte estratègic de la Vall de l'Hidrogen de Catalunya, que ja compta amb 160 membres i gestiona una cinquantena de projectes que abasten tota la cadena de valor de l'hidrogen, amb l'objectiu d'accedir als fons europeus Next Generation, per tal que puguem executar-los i contribuir a la transformació energètica del nostre país**.

La Vall de l'Hidrogen de Catalunya és, de fet, una gran oportunitat per fer creïble i visible l'equilibri territorial del país. És lògic que l'Àrea Metropolitana de Barcelona aglutini bona part dels grans projectes de país (Sincrotró Alba, Barcelona Supercomputing Center, Barcelona-Salut o el Clúster de Materials avançats, entre d'altres), però la sobre-densificació de la ciència en una àrea concreta empobreix el conjunt del territori i trenca equilibris naturals, que són imprescindibles en termes mediambientals, de sostenibilitat i de canvi climàtic.

Al contrari, una Catalunya "in extenso", receptora de projectes de recerca i d'innovació que actuïn com a veritables tractors de l'economia, ens portaria

cap a un país més democràtic, equilibrat, sense territoris buits, més just i més sostenible.

Ara fa un any, aproximadament, celebràvem la inauguració oficial del curs acadèmic 2020-21, i el **catedràtic del Departament d'Enginyeria Informàtica i Matemàtiques, Àlex Arenas**, ens instruïa i alertava sobre l'evolució de la pandèmia de la COVID-19 i les onades que podien venir, i podríem prevenir, aplicant models matemàtics.

La situació ens va obligar, per primera vegada a la història de la institució, a celebrar l'inici de curs en un format híbrid, amb una representació testimonial al Paranimf del Rectorat i una part majoritària que va seguir l'acte per via telemàtica.

Avui, un any després, les perspectives de present i futur ens permeten ser molt optimistes. **De fet, avui estrenem a la Universitat el cent per cent de la presencialitat i deixem enrere les limitacions d'aforament.** Felicitem-nos, doncs, tots i totes per l'arribada d'aquest moment tan desitjat!

Ara que comencem a tenir una mica de perspectiva, podem dir que la resiliència que ha demostrat la Universitat en aquests dos anys de pandèmia ha estat exemplar. I aquesta resistència ha estat possible gràcies a l'esforç de tota la comunitat.

Que en uns moments tan difícils i complicats, els estudiants, el personal d'administració i serveis i el professorat hagin donat el millor de si per mantenir el nivell de la nostra institució, és una de les coses que m'ha fet sentir més satisfeta i orgullosa des que soc rectora. I voldria aprofitar avui, que hi ha congregada una part molt important de la nostra comunitat, presencialment i en línia, per **agrair una vegada més l'esforç de tothom. Moltes, moltíssimes gràcies.**

Ens n'estem sortint. I en sortirem més forts. Però no ens podem confiar. Per això, **permeteu-me que insisteixi en la importància d'aconseguir que el cent per cent de la nostra institució estigui vacunada amb la doble pauta. No permetem una nova regressió. Fem la Universitat més segura, i fem més segura la feina de tots els nostres companys i companyes.**

Feta aquesta reflexió, voldria parlar ara, breument, de la importància de la recerca per a la Universitat.

Ho hem vist i viscut justament amb la COVID-19, amb la trentena de projectes de recerca que s'han impulsat des de diferents àmbits del coneixement per fer front a la pandèmia i les causes que se'n deriven amb una subvenció global d'uns 2 milions d'euros.

Per continuar creixent en recerca, **hem creat més de 100 places de personal investigador predoctoral en formació, que ens han permès seguir impulsant la recerca i, fins i tot, obrir noves línies d'investigació que ens ajudaran a captar talent per fer efectiu el necessari relleu generacional de la institució.** Un major pes en recerca ens aportarà un millor posicionament als rànquings, més projecció internacional i més possibilitats d'aconseguir noves vies de finançament.

Parlant del relleu generacional, vull destacar que aquest és un problema que afecta moltes universitats, però en algunes, com la nostra, és molt més preocupant i significatiu. Valguin com a exemple aquestes dades: **el 68% del professorat a temps complet de la URV té més de 50 anys.** Però aquestes xifres encara s'agreugen més quan parlem de lideratge de la recerca: **pel que fa a l'edat dels líders dels grups de recerca reconeguts de la URV, el 57% té més de 55 anys, i el 35%, més de 60. Per contra, només un 15% és menor de 50 anys.**

D'altra banda, no podem obviar que **la població del territori de la URV té una de les rendes més baixes de Catalunya:** mentre que la mitjana de la renda familiar bàsica de Catalunya és de 17.600 euros per habitant, **no hi ha cap comarca de la**

demarcació de Tarragona, repeteixo, cap, que arribi a aquesta xifra. Fins i tot 5 d'aquestes comarques no arriben als 15.000 euros per habitant. Això ens obliga a compensar 6,7 milions d'euros de matrícula corresponent als estudiants amb beca del Ministeri.

D'aquesta quantitat, la URV aporta, directament del seu pressupost, 2,6 milions d'euros. **Però si aquesta aportació s'invertís en places de personal docent investigador, per exemple, podríem dotar la institució de 56 noves places de lector.**

D'altra banda, gràcies a l'esforç dels nostres investigadors i investigadores, la Universitat Rovira i Virgili està ben posicionada als diferents rànquings, que com bé sabeu es poden llegir i interpretar de diferents maneres. Dic això perquè les bones posicions de la nostra institució a les diferents classificacions, sobretot al rànking de Shanghai (501-600 en els resultats globals), milloren encara més quan es compara la vàlua i la capacitat de les universitats amb independència de la seva mida.

Quan s'analitza, per exemple, **el rendiment per càpita, la classificació situa la URV en la posició 202 a escala mundial, mentre que a escala estatal i nacional esdevenim la tercera universitat espanyola i catalana,** darrere la Pompeu Fabra i l'Autònoma de Barcelona.

Un altre informe, aquest elaborat per l'Observatori IUNE 2021, que promouen 4 universitats de l'Estat i que parametriza l'activitat investigadora de les universitats espanyoles, també destaca la URV en el rendiment per càpita, i ens situa en **quarta posició a l'Estat en producció científica per cada cent professors,** només superats per la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Autònoma de Barcelona i la Universitat de Barcelona, totes elles catalanes.

En volum de cites rebudes i tesis doctorals per cada cent professors, la URV repeteix quart lloc entre les universitats de l'Estat. I en termes de qualitat de la producció científica, la URV és la cinquena de l'Estat en percentatge

d'articles en revistes d'alt impacte del Journal Citation Reports, mentre que en cites per document, la URV ens situem entre les tres universitats de l'Estat amb més volum de cites per document.

Com a resum del que he exposat, consellera, permeti'm dir-li de nou que **és urgent dotar les universitats catalanes dels recursos necessaris perquè els nivells d'excel·lència que hem assolit amb el gran esforç de tothom al llarg d'aquests anys tan difícils, amb pressupostos minvats i prorrogats, finalment arribin a les universitats del nostre país.** Sé que comparteix amb nosaltres aquest objectiu.

A més, en el nostre dia a dia seguim desenvolupant els compromisos que vam fer fa tres anys. Entre altres accions, per exemple, hem continuat implantant mesures d'estabilització i promoció per al personal docent i investigador i el personal d'administració i serveis, i hem dotat les noves places que ens ha permès la taxa de reposició, alhora que hem anat actualitzant i millorant normatives i hem desenvolupat nous àmbits i mètodes de formació permanent per als membres de la nostra comunitat. Malgrat la pandèmia, estem satisfets perquè **els nostres estudiants han aconseguit continuar amb els estudis i aquells a qui corresponia els han finalitzat amb èxit i amb la qualitat que ens caracteritza.**

A més, els hem format en **competències relacionades amb els objectius de desenvolupament sostenible i eines per a l'ocupabilitat i emprenedoria**, que de ben segur els ajudaran a obtenir més fàcilment un lloc de treball.

Aquesta és una acció global per potenciar les competències transversals dels nostres estudiants, i per primer cop l'assoliment d'aquestes competències transversals apareixerà a l'expedient acadèmic. També **hem implantat noves modalitats d'aprenentatge com la formació dual, que aquest curs ja s'aplica al grau de Química; des d'aquí vull agrair un cop més a les empreses que s'han volgut unir a aquest projecte.**

Abans de donar per inaugurat oficialment el nou curs acadèmic, permeteu-me una última reflexió per parlar de la reforma de l'Estatut, un procés que vam engegar l'any 2018 i que si el Claustre aprova a la pròxima sessió podrem donar per finalitzat.

D'aquest procés **en voldria destacar, sobretot, la gran participació obtinguda per part de la nostra comunitat: 1.658 membres hi han fet aportacions i hi han presentat esmenes** per posar al dia la norma més important de la institució, que regula els aspectes fonamentals de la vida universitària, com l'estructura, els òrgans de govern i representació, l'activitat de la Universitat, els drets i deures dels seus membres, i el règim econòmic, entre d'altres aspectes.

Amb la culminació d'aquest procés modernitzarem l'Estatut i el deixarem encarat per afrontar els futurs reptes que se'ns puguin plantejar i poder-los resoldre amb totes les garanties d'èxit. És per això que vull agrair a totes les persones que, d'una manera o altra, hi han intervingut directament o indirecta. Moltes gràcies!

Ara sí, acabo. I les darreres paraules són per dir que encarem el nou curs acadèmic amb il·lusions renovades i l'esperança de tornar aviat a la situació que teníem abans de la pandèmia. I entomem aquest repte extraordinari amb la voluntat de continuar millorant i creixent com a universitat en benefici dels nostres estudiants i futurs professionals, i en benefici, en definitiva, de la societat del nostre territori i del nostre país. Moltes gràcies per la seva atenció.

Queda inaugurat oficialment el curs acadèmic 2021-2022!